

शिक्षकांसाठी सूचना प्रथम भाषा : मराठी - इयत्ता : दुसरी

संकलित मूल्यमापन २ : २०१७-१८

इयत्ता - दुसरी, विषय : मराठी

लेखी	तोंडी	एकूण गुण
२०	१०	३०

शिक्षकांसाठी महत्त्वाचे :

- शासन निर्णय दि. १४ जुलै २०१७ नुसार 'प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्र' कार्यक्रमातील चाचण्यांतून त्या त्या इयत्तांच्या क्षमतांबरोबरच प्रत्येक विद्यार्थ्यांने शिकण्यासाठी आवश्यक असलेल्या मूलभूत क्षमतांच्या संपादणुकीची पडताळणी करणे आवश्यक आहे.
- राज्यात '१००% विद्यार्थ्यांचा मूलभूत वाचन क्षमता विकास कार्यक्रम' कार्यान्वित झाला आहे. या कार्यक्रमात प्रत्येक विद्यार्थ्यांला मूलभूत वाचन क्षमता प्राप्त होण्यासाठी विद्यार्थिनिहाय कृती कार्यक्रम घेण्यात येत आहे. संकलित चाचणी-२ द्वारे त्या त्या इयत्तेच्या क्षमतांबरोबरच प्रत्येक विद्यार्थ्यांची मूलभूत वाचन क्षमता पडताळून पाहणे अपेक्षित आहे.
- इयत्ता दुसरी ते आठवीच्या प्रश्नपत्रिकांमध्ये प्रकट वाचनासाठी दिलेले उतारे प्रत्येक विद्यार्थ्यांच्या केवळ मूलभूत वाचन क्षमतेची पडताळणी करण्यासाठी आहेत. शिक्षक सूचना पत्रिकेत दिलेल्या निकषानुसार त्यासाठी गुणदान करावे.
- प्रत्येक इयत्तेत मूलभूत वाचन क्षमतेसाठी ५ गुण (मोठ्या आवाजात वाच) व मूलभूत लेखन क्षमतेसाठी ५ गुण (शब्द ऐकून लिही) असे एकूण १० गुण मूलभूत क्षमतांवर आधारित प्रश्नांसाठी आहेत.
- इयत्तानिहाय समजपूर्वक वाचन क्षमता तपासण्यासाठी स्वतंत्र गद्य/पद्य उतारा देण्यात आला आहे. तो प्रत्येक मुलाला वाचायला द्यावा व शिक्षक सूचना पत्रिकेतील निकषानुसार गुणदान करावे.

लेखी प्रश्नांबाबत शिक्षकांना सूचना

प्र. १) शब्द ऐकून लिही.

(गुण ५)

क्षेत्र : लेखन (श्रुतलेखन)

उद्दिष्ट : जोडाक्षरविरहित स्वरचिन्हयुक्त शब्द लिहिता येतात का हे तपासणे.

सूचना : • यादीतील शब्द मोठ्याने व स्पष्ट वाचावा. शब्दाचा अर्थ लक्षात यावा म्हणून शब्द सलग वाचावा.
• मग २ सेकंद थांबून शब्द पुन्हा वाचावा.
• मुलांचा शब्द लिहून झाल्यावर त्यांना शब्द तपासण्याची सूचना देऊन शब्द पुन्हा एकदा वाचावा.

शब्द :

१) नगर	२) लाल
३) शिकार	४) झाडे
५) झोका	६) चौकट
७) कापूस	८) वसंत
९) रस्ता	१०) बॉल

संकलित मूल्यमापन २ : २०१७-१८ : शिक्षकांसाठी सूचना : इयत्ता - दुसरी : विषय - मराठी : (१)

गुणदान : प्रत्येक योग्य शब्दास अर्धा गुण याप्रमाणे गुणदान करावे.

हा प्रश्न तपासताना पुढील बाबी लक्षात घ्याव्यात. शब्द सलग लिहिला असेल व लेखननियमांनुसार बरोबर असेल तरच गुण द्यावा. उदा. 'चौकट' ऐवजी 'चवकट', 'वंसंत' ऐवजी 'वंसत' असे लिहिल्यास गुण देऊ नयेत.

प्र. २) पुढे दिलेल्या चित्रात कोण काय करत आहे ते लिही.

(गुण ५)

क्षेत्र : स्व-अभिव्यक्ती (लेखी)

उद्दिष्ट : स्वतःच्या शब्दांत लिहिता येते का हे तपासणे.

गुणदान : प्रत्येक चित्राच्या योग्य उत्तरास एक गुण द्यावा.

- वाक्य अर्थपूर्ण असावे. जसे : उदा. मुलगी आहे, चित्र आहे. अशा वाक्यांना गुण देऊ नयेत.
- वाक्यात क्रियादर्शक शब्द असायला पाहिजे.
- प्रत्येक चित्रावरील वाक्यास एकच गुण द्यावा.
- वाक्य चित्राला अनुसरून असावे. (स्थानिक भाषा स्वीकारावी.)

प्र. ३) खालील उतारा मनात वाच आणि प्रश्नांची उत्तरे लिही.

(गुण ५)

योग्य उत्तरे व गुणदान

अ) आकांक्षाची ओळख सुमनशी/सुमनबरोबर झाली.

(गुण १)

ब) आकांक्षा शहरात राहत होती/ शिकत होती. तिच्या शाळेला सुट्टी लागली, त्यामुळे ती गावी आली.

अशा आशयाच्या प्रत्येक वाक्यास एक याप्रमाणे दोन गुण द्यावेत.

एका वाक्यात आशयपूर्ण उत्तर दिल्यास दोन गुण द्यावेत.

(गुण २)

क) आकांक्षाला झाडे, विहिरी, पाऊस याबद्दलच्या गमती जमती ऐकून मजा वाटली. सुमनला एवढी माहिती कशी आहे? असा प्रश्न पडला.

(गुण २)

प्र. ४) खालील प्रश्न दिलेल्या सुचनेनुसार सोडव.

(गुण ३)

योग्य उत्तरे व गुणदान :

अ) १) दिपकने आंबा खाल्ला.

(गुण १)

२) कविताने चेंडू आणला/आणले.

(गुण १)

ब) मी घोडा पाहिला/आणला/चालवला इ.

(गुण १)

प्र. ५) हे गोविंद काका पिठाची गिरणी चालवतात. त्यांच्या कामाबाबत कोणतेही दोन प्रश्न विचार आणि ते खालील जागी लिही. (गुण २)

क्षेत्र : लेखन

उद्दिष्ट : हा प्रश्न मुलांचे प्रश्न कौशल्य तपासण्यासाठी आहे.

गुणदान : • सर्व वाक्ये प्रश्नार्थी आहेत आणि सर्व वाक्यांच्या शेवटी प्रश्नचिन्हे दिली आहेत याची खात्री करावी.
• तसेच प्रश्न चित्रातील व्यक्तीच्या कामाशी संबंधित आहेत याची खात्री करावी.
• प्रत्येक बरोबर प्रश्नास एक गुण द्यावा. लेखननियमानुसार तपासणे अपेक्षित नाही.
• प्रश्नचिन्ह नसल्यास प्रश्न ५ साठी मिळालेल्या एकूण गुणांपैकी अर्धा गुण कमी करावा.

तोंडी प्रश्नांबाबत शिक्षकांना सूचना

प्र. ६) खालील उताऱ्याचे वाचन करून घेणे.

(गुण ५)

उद्दिष्ट :

- हा प्रश्न विद्यार्थ्यांची मूलभूत वाचन क्षमता तपासण्यासाठी आहे.

प्रश्नकर्त्यासाठी सूचना :

- हा प्रश्न तोंडी असल्याने एकेका विद्यार्थ्याला जवळ बोलावून घ्यावयाचा आहे.
- वर्गात जास्त मुले असल्यास दोन ते तीन दिवसात चाचणीचा भाग पूर्ण करता येईल.

प्रश्नकर्त्याने देण्याची सूचना : मी तुला एक उतारा वाचायला देणार आहे. तो उतारा मोठ्या आवाजात वाच.

आमची सहल बागेत गेली.

बागेत मोठ-मोठी झाडे होती.

गुलाब, जाई, जुई, मोगरा ही फुलझाडे पण होती.

रंगीबेरंगी फुलपाखरे उडत होती.

आम्हाला खूप मज्जाच मज्जा आली.

वाचनासाठी गुणदान :

गुण	निकष
५	उताऱ्याचे योग्य गतीने पूर्णविराम व स्वल्पविराम चिन्ह लक्षात घेऊन करावे.
४	काही वाक्यांचे पूर्णविराम चिन्ह लक्षात घेऊन केलेले वाचन.
३	उताऱ्याचे प्रयत्नपूर्वक वाचन. वाचनातून वाक्याचा बोध होतो आहे.
२	मदत न करता शब्दांचे वाचन. वाचनातून वाक्याचा व अर्थाचा बोध होत नाही.
१	मदत करून काही शब्दांचे वाचन, वाचनातून वाक्याचा बोध होत नाही.
०	उतारा वाचण्यात रस दाखविला नाही. मदत करूनही वाचता आले नाही.

संकलित मूल्यमापन २ : २०१७-१८ : शिक्षकांसाठी सूचना : इयत्ता - दुसरी : विषय - मराठी : (४)

प्र. ७) खालील मजकुराचे प्रकट वाचन करून घेणे.

(गुण ५)

प्रश्नकर्त्यासाठी सूचना :

- हा प्रश्न आकलन तपासण्यासाठी आहे.
- हा प्रश्न तोंडी असल्याने एकेका विद्यार्थ्याला जवळ बोलावून घ्यावयाचा आहे.
- वर्गात जास्त मुले असल्यास दोन ते तीन दिवसात चाचणीचा भाग पूर्ण करता येईल.

प्रश्नकर्त्याने देण्याची सूचना : मी तुला एक मजकूर वाचायला देणार आहे. तो मजकूर वाच. मग मी काही प्रश्न विचारणार आहे. त्यांची उत्तरे तू द्यायची.

पावसाळ्याचे दिवस होते. खूप पाऊस पडत होता. मन्या आणि राणी पावसात उड्या मारत होते. त्यांना बघून सलीम, रिंकू आणि जितू घराबाहेर आले. सगळ्यांनी कागदी होड्या बनवून पावसाच्या पाण्यात खेळायला सुरुवात केली.

घराच्या पडवीतून मन्याच्या आजीने पोराना भिजताना पाहिले. ती मोठ्याने ओरडली, “अरे पावसात भिजू नका! आजारी पडाल.”

आता मुलाने वाचलेल्या उताऱ्यावर आधारित खालील प्रश्न विचारावेत.

(गुण ५)

- उत्तरे शोधण्यासाठी उतारा परत वाचण्याची संधी मुलास द्यावी.

	योग्य उत्तर	गुण
१) उताऱ्यानुसार कोणता ऋतू सुरू होता ?
अ) हिवाळा ब) पावसाळा क) उन्हाळा	(ब)	(१)
२) मन्या आणि राणी काय काय करत होते ?
मन्या आणि राणी पावसात उड्या मारत होते./ पावसात उड्या मारत होते/भिजत होते.
यापैकी कोणत्याही दोन क्रिया आल्यास दोन गुण द्यावेत.
एक क्रिया सांगितल्यास एक गुण द्यावा.		(२)
३) कागदी होड्या कोणी बनवल्या ?
(उताऱ्यावरून विविध उत्तरे येतील त्याचा स्वीकार करून, गुणदान करावे.)
(जसे - चार नावे सांगितल्यास दोन गुण द्यावे.)		(२)

